

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย และเปรียบเทียบพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีความแตกต่างใน อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่ระดับปฏิบัติการจำนวน 2,641 คน และหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 175 คน โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่ระดับปฏิบัติการจำนวน 305 คน ได้มาโดยการจับสลากจากรายชื่อ ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของยามานะ และหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 153 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพที่ระดับปฏิบัติการและหัวหน้าหอผู้ป่วย เป็นแบบสอบถามให้เติมคำและเลือกตอบ ซึ่งมีทั้งหมด 6 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ คลาร์ก (Clark, 1978) โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 และรายด้านดังนี้ ด้านความเป็นอิสระ เท่ากับ 0.75 ด้านควบคุมตนเอง เท่ากับ 0.71 ด้านการใช้สิทธิของตนเอง เท่ากับ 0.71 ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม เท่ากับ 0.84 และด้านการติดต่อสื่อสาร เท่ากับ 0.89 แบบสอบถามมีจำนวน 40 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามใช้มาตราประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีให้ผู้ส่งตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ และติดตามทางโทรศัพท์ ในบางโรงพยาบาลที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับตามกำหนด รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ 4 สัปดาห์ แบบสอบถามที่สมบูรณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวนกลุ่มละ 305 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.14

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาล

ประจำการตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยใช้สถิติทดสอบค่าที และเปรียบเทียบ พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีความแตกต่างกันใน อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที และค่าเอฟ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

พยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 98.4 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.0 สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 54.4 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 95.1 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในช่วง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.4 ปฏิบัติงานใน แผนกผู้ป่วยในมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 77.7

หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 99.35 มีอายุมากกว่า 50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.64 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.75 สถานภาพสมรส คู่มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 62.75 มีระดับการศึกษาจบปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.93 ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 30.07 มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยมากที่สุดอยู่ใน ช่วง มากกว่า 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.20 รองลงมา น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.30 ปฏิบัติงานอยู่ในแผนกผู้ป่วยในมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.13

2. พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการสื่อสารอยู่ใน ระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.53$, $SD = 0.41$) ส่วนด้านความเป็นอิสระ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการ ใช้สิทธิของตนเอง และด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม อยู่ในระดับสูง

3. พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.84$, $SD = 0.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับสูง

4. พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย ทั้งรายด้านและโดยรวม ตามการรับรู้ของตนเอง สูงกว่าตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ยกเว้นด้านความเป็นอิสระไม่มีความแตกต่างกัน

5. เปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเอง จำแนกตาม ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกัน การจำแนกตามอายุ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่มีอายุและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย สูงกว่า กลุ่มที่มีอายุและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานน้อย

6. เปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตาม ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามระดับการศึกษา ในด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม และโดยรวม และการจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ในด้านการใช้สิทธิของตนเอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย กลุ่มปริญญาตรี มีค่าคะแนนเฉลี่ย สูงกว่า กลุ่มปริญญาโท ส่วนการจำแนกตามอายุและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานทั้งรายด้านและโดยรวม ไม่มีความแตกต่างกัน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ระดับและความแตกต่างของพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ

1.1 ระดับของพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย มีการรับรู้โดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.37$; $\bar{x} = 3.84$, $SD = 0.48$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านความเป็นอิสระ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการใช้สิทธิของตนเอง และด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$, $SD = 0.46$, $\bar{x} = 3.82$, $SD = 0.42$,

$\bar{x} = 3.82$, $SD = 0.51$, $\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.47$ และ $\bar{x} = 3.73$, $SD = 0.56$, $\bar{x} = 3.65$, $SD = 0.51$, $\bar{x} = 3.68$, $SD = 0.58$, $\bar{x} = 3.94$, $SD = 0.57$ ตามลำดับ) และตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ ในด้านการติดต่อสื่อสาร อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.53$, $SD = 0.41$) สามารถอธิบายได้ว่า อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการส่วนมากมีระดับการศึกษาดี มีอายุอยู่ในช่วงวัยทำงาน และมีประสบการณ์ในการทำงานพอสมควร เมื่อพิจารณาข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลประจำการ (ตาราง 3) พบว่า ร้อยละ 37.0 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปีมากที่สุด ร้อยละ 33.4 และ ร้อยละ 95.1 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี/เทียบเท่า ซึ่งอายุ ประสบการณ์ และการศึกษามีความเกี่ยวข้องกัน ผู้ที่มีอายุมากอยู่ในวัยทำงานและมีการศึกษาระดับสูง มีประสบการณ์และการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้น (ศิริวรรณ กิตติเวชกุล, 2539) มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่ดี สอดคล้องกับ คิวคัส (Kilkus, 1993) พบว่า พยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาจะมีคะแนน พฤติกรรมการแสดงออกต่ำกว่าพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และผู้ที่มีประสบการณ์และการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จะมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมกว่า สอดคล้องกับ วิไลไชยปกรณ์ (2532) พัทณี จินชัย (2536) ดวงเดือน หัสโรห์ (2537) ทุตติยรัตน์ รื่นเรือง (2540) รุ่งนภา ชื่นแจ่ม (2543) วีณา ปิตตะกาศ (2546) ดวงจันทร์ วงษ์สุวรรณ (2547) และมณฑนา สุพรรณไพบูลย์ (2547) พบว่า บุคคลที่ได้รับการพัฒนา อบรมเสริมความรู้ จะมีพฤติกรรมแสดงออกสูงขึ้น และสอดคล้องกับ อัจฉริยา วัชรวัฒน์ (2536) พบว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกของผู้บริหารพยาบาล จำแนกตามอายุ ผู้บริหารพยาบาลที่มีอายุมากมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าผู้บริหารพยาบาลที่มีอายุน้อยกว่า และปัจจุบันการปฏิบัติงานของพยาบาล โดยเฉพาะโรงพยาบาลศูนย์ จะต้องทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพหลายสาขา พยาบาลจำเป็นต้องมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ต่อทีมสุขภาพในการทำงานร่วมกัน และผู้รับบริการ และสอดคล้องกับ รุ่งนภา ชื่นแจ่ม (2543) และ ดวงจันทร์ วงษ์สุวรรณ (2547) พบว่า พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมมีผลต่อคุณภาพการทำงานเป็นทีม และการรับรู้ของพยาบาลประจำการ ด้านการติดต่อสื่อสาร อยู่ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับ ทุตติยรัตน์ รื่นเรือง (2540) กล่าวว่า วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องติดต่อสื่อสารกับบุคคลทุกสาขาวิชาชีพ พยาบาลจำเป็นต้องมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม เมื่อพิจารณาทางด้าน แยกอภิปรายได้ดังนี้

ด้านความเป็นอิสระ ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ด้านความเป็นอิสระ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ใน

ระดับสูง ($\bar{x} = 3.67$ และ 3.73 ตามลำดับ) อธิบายได้ว่า พยาบาลประจำการมีความกล้าแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างตรงไปตรงมา แสดงออกด้วยความมั่นใจ และยอมรับว่าเป็นความคิดของตนเอง ซึ่งวิชาชีพพยาบาลมีอิสระในการประเมิน การตัดสินใจในขอบเขตงานที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ปัจจุบันพยาบาลมีแนวโน้มมีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมากขึ้น พยาบาลมีอิสระที่จะคิด กล้าแสดงออก และทำในสิ่งที่ตนเองคิดได้อย่างอิสระ (ปรารงค์ทิพย์ อุจะรัตน์, สุลักษณ์ มีชูทรัพย์และวิไลศรี ศิริหงส์ทอง, 2538) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัจริยา วัชรวิวัฒน์ (2536) ทองสมัย ยุธัย (2543) และวีณา ปิตตะกาศ (2546) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของผู้บริหารการพยาบาลตามการรับรู้ของตนเอง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมกับพลังอำนาจในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ประจำแผนกการพยาบาล และศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการ และเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการก่อนและหลังการพัฒนา ตามลำดับพบว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านความเป็นอิสระ อยู่ในระดับสูง

ด้านการควบคุมตนเอง ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกล้าแสดงออกของพยาบาลประจำการด้านการควบคุมตนเอง ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.82$ และ 3.65 ตามลำดับ) อธิบายได้ว่า พยาบาลประจำการส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ 5-10 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุ และประสบการณ์ในการทำงานมากพอสมควร และโดยลักษณะงานของโรงพยาบาลศูนย์ จะต้องให้บริการระดับตติยภูมิ ให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อนยุ่งยาก ซึ่งพยาบาลประจำการจะต้อง ทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพหลายระดับ ทำให้การมองปัญหา มีความรอบคอบชัดเจนและการควบคุมดีขึ้น เนื่องจากเมื่อบุคคลมีประสบการณ์ อายุ มากขึ้นย่อมมีการเรียนรู้มากขึ้น มีวุฒิภาวะมากขึ้น ความคิดและการกระทำจะค่อย ๆ เปลี่ยนไปตามวัย และประสบการณ์ การมองปัญหาได้ชัดเจนและมองตามความเป็นจริงมากขึ้น (ทัศนยา บุญทอง, 2532) ทำให้สามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัจริยา วัชรวิวัฒน์ (2536) พบว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกของผู้บริหารพยาบาล จำแนกตามระดับบริหาร ในด้านการควบคุมตนเอง ผู้บริหารพยาบาลระดับสูงมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าผู้บริหารพยาบาลระดับต้น และวีณา ปิตตะกาศ (2546) พบว่า เมื่อพยาบาลประจำการผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาล

ประจำการ ทำให้มีความมั่นใจการแสดงผลออกมากขึ้น และระดับพฤติกรรมการแสดงผลที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการ ด้านการควบคุมตนเอง อยู่ในระดับสูง

ด้านการใช้สิทธิของตนเอง ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการแสดงผลออกของพยาบาลประจำการ ด้านการใช้สิทธิของตนเอง ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.82$ และ 3.68 ตามลำดับ) อธิบายได้ว่า พยาบาลประจำการเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้มีความรับผิดชอบในตำแหน่งหัวหน้าเวร เป็นตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายอำนาจและหน้าที่ในการจัดการบริหารและบริการในหอผู้ป่วยในเวลาราชการ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ โดยบุคคลส่วนใหญ่รับทราบและยอมรับ และสภาพการณ์ปัจจุบันโรงพยาบาลศูนย์ จะต้องรับผิดชอบต่อรักษาพยาบาลผู้ป่วยระดับตติยภูมิ มีการนำกระบวนการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลมาใช้ ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านคลินิกและสิ่งแวดล้อม โดยจัดแบ่งโครงสร้างภายในหอผู้ป่วยและมอบหมายให้พยาบาลประจำการเป็นหัวหน้าทีมในการพัฒนาคุณภาพ โดยเริ่มจากการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงการปฏิบัติกิจกรรม เป็นผลให้พยาบาลประจำการมีส่วนร่วมและสิทธิในงานต่าง ๆ มากขึ้น และในปัจจุบันเรื่องสิทธิมีการเผยแพร่มากขึ้น เช่น คำประกาศสิทธิผู้ป่วย 10 ประการ หรือแม้แต่นโยบายการบริการโดยยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง ทำให้พยาบาลคำนึงถึงสิทธิของตนเองและการล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น เมื่อมีข้อผิดพลาดในเรื่องสิทธิ จึงยอมรับและสามารถกล่าวคำขอโทษได้มากขึ้น ดังนั้นจึงทำให้พยาบาลประจำการรับทราบถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่น ดัง Fagin (1975) อ้างใน จงกลณี ศรีจักรโคตร, 2539) ได้กล่าวถึงสิทธิของพยาบาลไว้ว่า พยาบาลมีสิทธิที่จะกระทำในสิ่งที่เป็นการเพิ่มพูนศักดิ์ศรีให้แก่ตนเอง มีสิทธิที่จะควบคุมในสิ่งที่ปฏิบัติทางวิชาชีพ มีสิทธิในการวางแผนการพยาบาล มีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมจัดทำนโยบายที่มีผลต่อการพยาบาล และมีสิทธิในการมีบทบาททางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทองสมัย ยุธชัย (2543) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมกับพลังอำนาจในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ประจำแผนกการพยาบาล ในด้านการใช้สิทธิของตนเอง อยู่ในระดับสูง และวีณา ปิตตะภาค (2546) ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงผลออกที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการ และเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงผลออกที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการก่อนและหลังการพัฒนา ในด้านการใช้สิทธิของตนเอง อยู่ในระดับสูง

ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการแสดงผลออกของพยาบาลประจำการ ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม ตาม

การรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.20$ และ 3.94 ตามลำดับ) อธิบายได้ว่า พยาบาลประจำการได้รับการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง เนื่องจากวิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุขัยทั้งในการดำรงชีวิตปกติและการเจ็บป่วย ความรับผิดชอบจึงเป็นลักษณะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวิชาชีพการพยาบาล รวมทั้งเต็มใจที่จะรับผิดชอบต่อการปฏิบัติใด ๆ ในการประกอบวิชาชีพของตน เพื่อให้ความมั่นใจต่อสังคมว่าจะได้รับการที่ปลอดภัย และมีคุณภาพจากผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล (ประภา ลิมประสูตร และคณะ, 2543) และโรงพยาบาลศูนย์จะต้องให้บริการผู้ป่วยถึงระดับตติยภูมิ ที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ที่มีสุขภาพโดยเฉพาะพยาบาลประจำการซึ่งจะต้องรับผิดชอบดูแลผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง จะต้องมีความรู้ ทักษะและความรับผิดชอบสูง เพื่อให้การบริการมีคุณภาพ นอกจากนี้ในสภาพปัจจุบันผู้บริหารการพยาบาลได้เปิดโอกาสให้พยาบาลประจำการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในหน่วยงานมากขึ้น ทำให้พยาบาลประจำการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และกิจกรรมของตนเองเป็นอย่างดี และทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ แม้ว่างานนั้นจะเป็นงานที่ชอบหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดเกิดขึ้นจะยอมรับและรับผิดชอบต่อหาแนวทางแก้ไขด้วยความเต็มใจ ซึ่งความรับผิดชอบนั้นเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นอย่างยิ่งของวิชาชีพการพยาบาล นอกจากนี้วิชาชีพการพยาบาลยังปลูกฝังให้พยาบาลมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และกิจกรรมตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาลจนกระทั่งเป็นพยาบาลประจำการ ดังสาระสำคัญของจรรยาบรรณสำหรับผู้ปฏิบัติวิชาชีพการพยาบาล กล่าวคือ พยาบาลมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและให้การพยาบาลผู้ป่วย พยาบาลพึงตัดสินใจด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ ไข้ปรึกษาญาณและข้อมูลต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เป็นหลักในการที่จะขอคำปรึกษาหรือการยอมรับในหน้าที่ความรับผิดชอบรวมถึงการมอบหมายหน้าที่ให้แก่ผู้อื่นปฏิบัติแทน (สิวลี ศิริโล, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทองสมัย ยุธัย (2543) ที่พบว่า พฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาลผู้ตรวจการ ประจำแผนกการพยาบาล ในด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม อยู่ในระดับสูง และวีณา ปิตตะกาศ (2546) พบว่า ระดับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการ ในด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม อยู่ในระดับสูง และในรายชื่อ พบว่า เมื่อทำงานในความรับผิดชอบผิดพลาด พยาบาลประจำการจะยอมรับข้อบกพร่องนั้นและหาแนวทางแก้ไขด้วยความเต็มใจ อยู่ในระดับสูงมาก

ด้านการติดต่อสื่อสาร ผลการศึกษา พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการด้านการติดต่อสื่อสาร ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย อยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก ($\bar{x} = 4.16$, $\bar{x} = 4.53$) อธิบายได้ว่า วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องพบ

และติดต่อกับบุคคล ทั้งผู้ร่วมทีมสุขภาพและผู้รับบริการ โดยเฉพาะโรงพยาบาลศูนย์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ มีบุคคลมากมายหลายระดับที่พยาบาลประจำการจะต้องติดต่อสื่อสาร ตลอดเวลา และการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการมีการทำงานร่วมกับบุคคลหลายฝ่าย โดยการสื่อสาร การประสานงานกับทีมการรักษา เพื่อให้การปฏิบัติการพยาบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้พยาบาลประจำการมีทักษะในการสื่อสารดี จะเห็นได้ว่าการติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวิชาชีพรักษาพยาบาล (Smith, 1992) และนอกจากนี้โรงพยาบาลศูนย์กำลังดำเนินงานเพื่อเข้าสู่การรับรองคุณภาพโรงพยาบาลและบางโรงพยาบาลผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลแล้ว ซึ่งจะมีการประชุมติดตามผลงานมากขึ้น พยาบาลประจำการได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมมากขึ้น ทำให้พยาบาลประจำการเกิดทักษะการเรียนรู้ในการสื่อสาร ดังนั้นจึงทำให้พยาบาลมีระดับพฤติกรรม การแสดงออก ด้านการติดต่อสื่อสาร อยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทองสมัย ยุรชัย (2543) พบว่า ระดับของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาล ผู้ตรวจการ ประจำแผนกการพยาบาล ในด้านการติดต่อสื่อสาร อยู่ในระดับสูง และวีณา ปิตตะภาค (2546) พบว่า ระดับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการ ในด้านการติดต่อสื่อสาร อยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกัน

1.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความเป็นอิสระ ไม่มีความแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเอง ทั้งรายด้านและโดยรวมสูงกว่าการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งการรับรู้ของบุคคลขึ้นอยู่กับ ทักษะคติ ประสบการณ์ ความต้องการ ค่านิยมและหน้าที่ความรับผิดชอบ การรับรู้ที่แตกต่างกันจะมีผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลแตกต่างกันออกไป (เทพนม เมืองแมนและสวิง สุวรรณ, 2533) และโดยธรรมชาติของมนุษย์ ย่อมมีทัศนคติที่ดี และมีความต้องการในตนเองมากกว่าบุคคลอื่น การให้ประเมินตนเองนั้น ผู้ประเมินมักจะให้คะแนนตนเองสูงกว่าผู้อื่น สอดคล้องกับคำกล่าวของ โพลิตและฮังเกอร์ (Polit & Hungler, 1985) ที่ว่าบุคคลพยายามประเมินพฤติกรรมของตนในทางบวกเพื่อให้สอดคล้องกับสังคม ผู้ประเมินมักให้คะแนน

ตนเองสูงกว่าความเป็นจริง ดังที่ เชฟเวอร์ (Shaver, 1981 อ้างใน กมลทิพย์ ตั้งหลักมั่นคง, 2539) กล่าวว่า การรับรู้ในเรื่องของบุคคลมีโอกาสมีผิดพลาดและเบี่ยงเบนได้ง่าย จำเป็นต้องมีการตรวจสอบโดยอาศัยข้อมูลจากบุคคลอื่นหรือกลุ่มเปรียบเทียบ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชนิษฐา กวีศรีนนท์ (2540) ซึ่งศึกษาในเรื่องสมรรถนะของหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลตามการประเมินตนเอง และผู้ได้บังคับบัญชา มีความแตกต่างกัน โดยตามการประเมินตนเองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าตามการประเมินของผู้ได้บังคับบัญชา ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ด้านความเป็นอิสระ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย ไม่มีความแตกต่างกัน อาจเนื่องจากปัจจุบันพยาบาลมีอิสระที่จะคิด กล้าแสดงออกและกระทำในสิ่งที่ตนเองคิดได้อย่างอิสระ (ปรางค์ทิพย์ อุจะรัตน, สุลักษณ์ มีชูทรัพย์ และวิไลศรี ศิริหงส์ทอง, 538) ทำให้พยาบาลแสดงออกได้อย่างเปิดเผย ซึ่งรับรู้ได้ทั้งตนเองและบุคคลอื่น

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกัน อาจเนื่องจาก พยาบาลประจำการ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน คือปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จากข้อมูลส่วนบุคคล (ตาราง 3) พยาบาลประจำการ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 95.10 จึงทำให้ผลการแสดงออกของพยาบาลประจำการไม่แตกต่างกัน และอาจเนื่องมาจากโรงพยาบาล ได้มีการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลประจำการ ในแต่ละแผนกไว้อย่างชัดเจนตามแผนกที่ตนรับผิดชอบอยู่ ตามที่กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดไว้ (2539) ด้วยเหตุนี้พยาบาลประจำการทุกคนไม่ว่าจะจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จึงรับรู้บทบาทของตนเองและมีพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่แตกต่างกัน และปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายเร่งรัดโรงพยาบาล เข้าสู่ระบบการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล จึงทำให้พยาบาลต่างแข่งขันกันขนขวายหาความรู้เพิ่มเติม ทำให้พยาบาลประจำการมีความรู้กว้างขวางขึ้น ซึ่งการที่บุคคลได้รับการศึกษาหรือความรู้เพิ่มพูนขึ้น จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น เพราะการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือการเปลี่ยนปริมาณความรู้ของผู้เรียน (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2537) จากมีการเรียนรู้มากขึ้น มีวุฒิภาวะมากขึ้น ความคิดและการกระทำปรับเปลี่ยนไป การมองปัญหาได้ชัดเจนและมองความเป็นจริงมากขึ้น (ทัศนาศา บัญทอง, 2532) ทำให้สามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี

ยิ่งขึ้น มีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมากขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ คิวคัส (Kilkus, 1993) พบว่าพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาจะมีคะแนน พฤติกรรมการแสดงออกต่ำกว่าพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

พฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเอง จำแนกตามอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ โดยรวม พยาบาลประจำการกลุ่มอายุ 26-30 ปี มีพฤติกรรมแสดงออกแตกต่างจากพยาบาลประจำการกลุ่มอายุ 41-50 ปี ในด้านความเป็นอิสระ พยาบาลประจำการกลุ่มอายุ 26-30 ปี มีพฤติกรรมแสดงออกแตกต่างจากพยาบาลประจำการกลุ่มอายุ 31-40 ปี และ กลุ่มอายุ 41-50 ปี ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม พยาบาลประจำการกลุ่มอายุ 41-50 ปี มีพฤติกรรมแสดงออกแตกต่างจากพยาบาลประจำการกลุ่มอายุ 20-25 ปี และกลุ่มอายุ 26-30 ปี ด้านการติดต่อสื่อสาร พยาบาลประจำการกลุ่มอายุ 26-30 ปี มีพฤติกรรมแสดงออกแตกต่างจากพยาบาลประจำการกลุ่มอายุ 41-50 ปี โดยกลุ่มที่มีอายุมากจะมีค่าคะแนนเฉลี่ย สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า อธิบายได้ว่า ผู้ที่มีอายุมากย่อมมีประสบการณ์และการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้น (ศิริวรรณ กิตติเวชกุล, 2539) สอดคล้องกับ เซาท์ โรจน์แสง (2539) และปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีอายุและมีประสบการณ์การทำงานในวิชาชีพนั้นมานานย่อมมีความรู้ความชำนาญดีกว่าบุคคลอื่น ความรู้และประสบการณ์ทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจ เกิดทักษะในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น บุคคลที่อยู่ในวิชาชีพมานานย่อมมีความสามารถในการปฏิบัติมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ วีณา ปิตตะภาค (2546) ได้กล่าวว่า พยาบาลประจำการที่มีอายุน้อย และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งน้อย ต้องพึ่งพาผู้อาวุโสหรือผู้บังคับบัญชาในการช่วยแก้ไข้ปัญหา และเมื่ออายุมากขึ้น ได้ฝึกปฏิบัติการแก้ไข้ปัญหาจากสถานการณ์ เกิดประสบการณ์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และสามารถปฏิบัติได้เมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน ทำให้มีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น และถึงแม้พยาบาลประจำการ จะมีความอิสระในการกล้าแสดงออกทางความคิด แต่วิชาชีพการพยาบาลให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส มีความเกรงใจ อาจไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะกลัวความขัดแย้งกับผู้อาวุโสหรือผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่หรือผู้มีบารมีหรืออำนาจสูงกว่า อีกทั้งผู้อาวุโสน้อยจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูไม่ให้เห็นความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่ (วิเชียร รักรการ, 2529) และลักษณะการทำงานของพยาบาล มีการกำหนดความรับผิดชอบในตำแหน่งของพยาบาลทุกระดับไว้อย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร (กองการพยาบาล, 2539) ทำให้พยาบาลประจำการมีพฤติกรรมแสดงออก แตกต่างกัน

พฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเอง จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยรวมพยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออกแตกต่างจากพยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 11-15 ปี และมากกว่า 20 ปี และพยาบาลประจำการ กลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 5-10 ปี มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออก แตกต่างจากพยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน มากกว่า 20 ปี ในด้านความเป็นอิสระ

พยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออกแตกต่างจากพยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 11-15 ปี และกลุ่ม 16-20 ปี และพยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 5-10 ปี มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออก แตกต่างจาก พยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 11-15 ปี ด้านการควบคุมตนเองพยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน <5 ปี มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออก แตกต่างจาก พยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน >20 ปี ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม

พยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน <5 ปี มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออก แตกต่างจาก พยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 16-20 ปี และ >20 ปี และพยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 5-10 ปี มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออก แตกต่างจาก พยาบาลประจำการกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน >20 ปี อธิบายได้ว่า พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง หรือระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อการตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์เกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านมาและพัฒนาเป็นความคิดได้ด้วยตนเอง ช่วยสร้างความมั่นใจในการพิจารณาถึงเหตุผลด้วยความรอบคอบ (Kirk, 1981 อ้างใน สัจญลักษณ์ แยมวิบูล, 2539) ทำให้พยาบาลมีพฤติกรรมกรรมการแสดงออกอย่างเป็นอิสระด้วยความมั่นใจ และพยาบาลได้รับการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูงตั้งแต่เป็นนักศึกษาและตลอดเวลาที่ปฏิบัติการพยาบาล อาจเนื่องมาจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุขัยทั้งในการดำรงชีวิตปกติและการเจ็บป่วย ความรับผิดชอบจึงเป็นลักษณะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวิชาชีพการพยาบาล รวมทั้งเต็มใจที่จะรับผิดชอบต่อการปฏิบัติใด ๆ ในการประกอบวิชาชีพของตน เพื่อให้ความมั่นใจต่อสังคมว่าได้รับบริการที่ปลอดภัยและมีคุณภาพจากผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล (ประภา ลิ้มประสูตร และคณะ, 2543) ซึ่งพยาบาลที่มีประสบการณ์หรือระยะเวลาปฏิบัติงานมาก ยิ่งได้รับการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูงมากขึ้น ดังนั้นพยาบาลที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ส่งผลให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรมแตกต่างกัน นั่นคือ พยาบาลประจำการที่มี

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก ย่อมมีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมกว่าพยาบาลประจำการที่มีอายุน้อย

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ โดยรวม กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าคะแนนเฉลี่ยในการรับรู้ของพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ($\bar{x} = 3.86$, $SD = 0.44$) สูงกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท ($\bar{x} = 3.76$, $SD = 0.55$) และด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าคะแนนเฉลี่ยในการรับรู้ของพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ($\bar{x} = 3.97$, $SD = 0.52$) สูงกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท ($\bar{x} = 3.85$, $SD = 0.66$) อธิบายได้ว่า เนื่องจากบุคคลที่มีการเรียนรู้อย่างมาก มีวุฒิภาวะมากขึ้น ความคิดและการกระทำปรับเปลี่ยนไป การมองปัญหาได้ชัดเจนและมองความเป็นจริงมากขึ้น (ทัศนาศา นุญทอง, 2532) หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระดับการศึกษา การเรียนรู้ที่ต่างกันจะสามารถประเมินหรือรับรู้ในพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ แตกต่างกันได้ สอดคล้องกับ เซาท์ โรจันต์แสง (2539) และปริยาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจันต์ (2544) ที่กล่าวว่า ความรู้ทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจ เกิดทักษะในการตัดสินใจ มีความคาดหวังสูงขึ้น และปฏิบัติงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

พฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามอายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ยกเว้น จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน ในด้านการใช้สิทธิของตนเอง อธิบายได้ว่า อาจเนื่องจาก หัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนมาก มีอายุและมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานมาก จากตาราง 3 หัวหน้าหอผู้ป่วย ร้อยละ 97.49 มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป และมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 54.10 และอาจเนื่องมาจากกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายเร่งรัดโรงพยาบาล เข้าสู่ระบบการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ดังนั้นโรงพยาบาลจึงมีการกำหนดโครงสร้าง นโยบาย บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ของบุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นแกนนำสำคัญในหน่วยงานต่าง ๆ และเป็นผู้ที่ใกล้ชิด มอบหมาย และนิเทศงาน ของพยาบาลประจำการตามนโยบายของโรงพยาบาล เพื่อให้โรงพยาบาลผ่านการ

รับรองคุณภาพ ดังนั้น จึงทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยทุกคน ไม่ว่าจะมียุและระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้มีการรับรู้ในพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาและความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ ที่ว่า การที่บุคคลมีประสบการณ์ในตำแหน่ง หรือระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีความสำคัญต่อการตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์เกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านมาและพัฒนาเป็นความคิดได้ด้วยตนเอง ช่วยสร้างความมั่นใจในการพิจารณาถึงเหตุผลด้วยความรอบคอบ (Kirk, 1981 อ้างใน สัจญลักษณ์ แยมวิบูล, 2539) ดังนั้น พยาบาลวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์หรือระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จะสามารถประเมินหรือรับรู้ในพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการแตกต่างกัน

จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน ในด้านการใช้สิทธิของตนเอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ หัวหน้าหอผู้ป่วยกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออก แตกต่างจาก หัวหน้าหอผู้ป่วยกลุ่มที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน มากกว่า 20 ปี อธิบายได้ว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง หรือระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อการตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์เกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านมาและพัฒนาเป็นความคิดได้ด้วยตนเอง ช่วยสร้างความมั่นใจในการพิจารณาถึงเหตุผลด้วยความรอบคอบ (Kirk, 1981 อ้างอิงใน สัจญลักษณ์ แยมวิบูล, 2539) ซึ่งประสบการณ์ ความรู้ทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจ เกิดทักษะในการตัดสินใจ มีความคาดหวังสูงขึ้น ดังนั้นจึงทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์หรือระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จะสามารถประเมินหรือรับรู้ในพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยของการรับรู้ของตนเอง ทั้งรายด้านและโดยรวมสูงกว่าการ

รับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตาม ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลา การปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามอายุและ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าหอผู้ป่วย และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของหัวหน้า หอผู้ป่วย ในด้านการใช้สิทธิของตนเอง ซึ่งพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการมี ความสำคัญเกี่ยวข้องกับงานทั้งด้านการบริหารและการให้การพยาบาล ในด้านการบริหาร สามารถนำไปใช้ในการสร้างความเป็นผู้นำ และอำนาจระหว่างการมีสัมพันธภาพส่วนบุคคลและ ทีม ในด้านการบริการให้การพยาบาลสามารถนำไปใช้กับผู้รับบริการ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ อันดีในการรักษาพยาบาล ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง ส่งเสริมมาตรฐานการทำงาน ของพยาบาลให้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับของทีมงานสุขภาพและผู้รับบริการ เพื่อเป็นการพัฒนาพฤติกรรม การแสดงออกของพยาบาลประจำการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารการพยาบาล ควรมีการประเมินพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาล ประจำการ อย่างต่อเนื่อง เพื่อรับทราบข้อมูล และพัฒนาพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาล ประจำการตามสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมมากขึ้นและคงอยู่ตลอดไป

1.2 ผู้บริหารระดับสูงควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้พยาบาลประจำการได้หมุนเวียน เข้าอบรมเสริมความรู้/สัมมนาทางด้านวิชาการใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาต่อระดับ ปริญญาโท การอบรมเฉพาะทาง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ/พฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่ เหมาะสมมากขึ้นและคงอยู่ตลอดไป

1.3 พยาบาลประจำการ ควรมีการประเมินพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของตนเอง อย่างต่อเนื่อง และเข้ารับการอบรมเสริมความรู้/สัมมนาทางด้านวิชาการใหม่ ๆ มีการฝึกปฏิบัติ พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ/พฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสมมากขึ้นและคงอยู่ตลอดไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของ ทีมสหสาขาวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ

2.2 ศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ การตรวจสอบงาน (Job evaluation) การสังเกตขณะปฏิบัติงาน (Performance observation)